

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14335.

Štev. 99

Sreda, 9. decembra 1936

Leto XI

Blumova vlada v Franciji ostane

na največje razočaranje fašistov vseh evropskih dežel

Španska državljanska vojna vznemirja duhove po vsej Evropi in ni čudo, ako se ta vznemirjenost opaža zlasti v velikih demokratičnih državah, kjer je delavstvo močan in vpliven faktor. Delavstvo vidi in čuti, kako si je mednarodni fašizem izbral Španijo za svojo operacijsko bazo proti demokratični Evropi, pri tem pa mora z žalostjo ugotoviti, da demokracije ne morejo odgovoriti na to fašistično izzivanje s protiučinkovitimi, ki bi bili lahko vsaj toliko učinkoviti, kot je učinkovita fašistična pomoč generalu Francu.

Zlasti moramo razumeti duševno razpoloženje francoskega delavstva, ki vidi, da je aktivno udeleženo na vladi (katere simpatije so gotovo na strani španske vlade), ne da bi Francija priskočila Madridu na pomoč in branila svoje interese, ki so vsled španske državljanske vojne, zlasti ako bi zmagali generali, ogroženi.

S tem razpoloženjem francoskih delavskih množic računajo komunisti in z njim operirajo, žal tako neprevidno, da delajo neprestane težave vladi.

Njihov vodja Thorez je na nekem zborovanju pretekli teden rekel: »Trdimo, da usoda ljudske fronte ni odvisna od obstoja ene vlade.«

Socialistični »Populaire« je odgovoril, da naj si komunisti svojo taktiko dobro premislijo. Vlada ljudske fronte stoji in pade z Blumom. Blum je že večkrat obrazložil, zakaj se Franciji ni mogoče vmešavati v špansko državljansko vojno. Ako bodo komunisti izsilili odstop Blumove vlade, potem naj vedo, da bodo utrli pot francoskemu fašizmu, ki čaka, kdaj bo nastopil dediščino.

Velika večina za vlado Bluma

Vlada s. Bluma in komunisti

Pri glasovanju o zunanje politični izjavi ministra Delbosa je dobila vlada zaupnico s 350 proti 171 glasovom. Za vlado so glasovali socialisti, radikali in nekatere grupe centristov, dočim so se komunisti vzdržali.

Blum je hotel z ozirom na zadržanje komunistov podati ostavko. Do tega pa ni prišlo, ker so poslanci ljudske fronte odločili, da se to ne sme zgoditi. Tudi so komunisti podali izjavo, da hočejo še naprej podpirati vlado ljudske fronte in da niso glasovali za izjavo zunanjega ministra samo radi tega, ker zastopajo v vprašanju Španije drugačno stališče, kot vlada.

Ponovno je s. Blum pri tej priliki naglasil, da bi komunisti svoje težnje najlažje zastopali v vladi, v katero pa, kljub povabilu, niso hoteli vstopiti. Blum pravi, da je trajno nemogoče, da bi en del ljudske fronte nosil odgovornost za delo, en del pa kritiziral.

Prvi pospešeni brzovlak so preizkusili na progi Beograd—Zagreb. Vlak je vozil s hitrostjo 100 km. Največjo hitrost pa je dosegel na progi Vinkovci—Slav. Brod, kjer je drvel 130 km na uro. Lokomotiva je zgrajena tako, da nudi čim manj zračnega odpora, zato pravijo, da je aerodinamična.

Živeli trboveljski sodrugi!

Zmaga liste delavcev, kmetov in obrtnikov z nad 1000 glasovi večine

Pri občinskih volitvah v Trbovljah v nedeljo, dne 6. decembra je zmagala lista delavcev, kmetov in obrtnikov

s 1866 glasovi

proti 784 glasovom JRZ (nosilec liste krščanski sociallec Križnik Filip)

Velik shod delavcev, kmetov in obrtnikov

Trbovlje, dne 5. decembra 1936.

Pretekli petek se je vršil v dvorani Delavskega doma v Trbovljah impozanten shod liste delavcev, kmetov in obrtnikov, ki se je razvil v močno manifestacijo volilcev za listo katere nosilec je sedanji župan s. Jakob Klenovšek.

Ob napovedani uri se je v dvorani in na galerijah trlo zborovalcev, ki

Volilna zmaga delovnega ljudstva na Koroški Beli

Rezultat volitev na Koroški Beli: volilnih upravičencev 1.167, volilcev 938 (80,4%), lista delovnega ljudstva 427 (16 odbornikov), JRZ 172 (7), nar. opoz. 113 (1).

Velenje: volilnih upravičencev 821, volilcev 490 (59,7%), JRZ 377 (22), lista delovnega ljudstva 113 (2).

Rudnik pri Ljubljani: 402, 316 (87,6%), JRZ 153 (3), skupna opozicija 163 (15).

St. Pavel pri Preboldu: 749, 535 (71,4%), JRZ 210 (2), skupna opozicija 225 (16).

Dravice pri Celju: 439, 365 (83,1 odst.), JRZ 176 (3), opozicija 189 (15).

Sl. Konjice: 379, 343 (90,8%), JRZ 166 (3), skupna opozicija 177 (15).

Šmartno pod Šmarno goro: 750, 606 (80,8%), JRZ 393 (21), skupna opozicija 213 (3).

Okoli hrvaškega sporazuma

Razgovori še vedno brez rezultata

O napredovanju vprašanja o hrvaškem sporazumu ni posebnih vesti. Z ozirom na izjavo dr. Mačka, ki pravi, da so Hrvati povedali svoje stališče in da je sedaj vrsta na Beogradu, bi smeli domnevati, da je baza za sporazum že podana ter da gre le še bolj za formalna taktična vprašanja, to je, kdo naj bo vršilec tega sporazuma. V tako umetno delikatnem vprašanju je namreč potrebno na obeh straneh zaupanje v vršilce te naloge, ker bistvo je in ostane demokratični sporazum neglede na predsodke in privilegije.

Amerika za mir

Panameriška konferenca v Buenos Airesu

se je izrekla odločno za mir. Na konferenci je bil tudi predsednik Zedinjenih držav Roosevelt, ki je rekel, da v Ameriki ni vojne nevarnosti, da pa je Amerika pripravljena pomagati tudi pri pomirjenju Evrope. Roosevelt je tu nedvomno mislil na pakt oziroma sodelovanje demokracij proti fašizmu.

in 16 glasovom JRZ II (nosilec liste Kmet Franc).

Ker je dobila lista delavcev, kmetov in obrtnikov absolutno večino glasov, odpade na njo 33 občinskih odbornikov, na JRZ 3.

pa so še vedno trumoma prihajali, kljub temu, da je bil ta dan v revirih delovnik in je bilo najmanj 600 rudarjev na štihtu.

Shod je otvoril v prisotnosti komisarja sreskega načelstva s. Jakob Klenovšek, nakar so zborovalci izvolili za predsednika kandidata, obrtnika.

Prvi je govoril s. Klenovšek, ki je

V Hrastniku je izvoljen za župana s. Malovrh

Pri volitvah v Hrastniku je bil izvoljen kot nosilec edine liste s. Karel Malovrh. Lista je bila plod volilnega sporazuma in glasom zapisnika z dne 11. novembra 1936 brez vsake politične opredelitve. Iz Hrastnika nas naprošajo, da najenergičnejše zanikamo potvorjeno poročilo »Ponedeljskega Slovenca«, glasom katerega naj bi bila v Hrastniku zmagala JRZ kompromisna lista. Z JRZ se v Hrastniku ni nihče vezal.

V ostalih občinah je, kakor slove uradno poročilo, zmagala JRZ, dasi ponekod samo s par glasovi večine. Tak je rezultat volitev v Sloveniji.

Svet Društva narodov

Seja dne 10. decembra

Seja sveta Društva narodov bo zopet v mučnem položaju dne 10. t. m. Razumeti moramo, da se tam strnejo prav nasprotna naziranja zaradi Španije, ker je španska legalna vlada vložila pritožbo proti aktivnemu sodelovanju Nemčije z uporniki. Male države bodo za nujno obravnavanje vprašanja, kar bi bilo gotovo v interesu Društva narodov. Velike države, ki imajo svoje »gospodarske« pomisleke, pa utegnejo biti za odložitve vprašanja. S tem bo pa le iznova trpel ugled Društva narodov, ki bi moralo v vseh sporih, tudi če se ne reflektira na njega pomoč, intervenirati v prid miru in pravice.

Srečna ali nesrečna banovina. Vrbaska banovina krije samo 20 odstotkov proračuna z lastnimi sredstvi, ostalih 80 odstotkov pa mora prispevati država. To vsi pravijo da

Poljska je dobila posojilo v Franciji. Francija je dala Poljski posojilo v znesku 2½ milijardi frankov. Od tega posojila bo Poljska porabila eno milijardo za oborožitev in eno milijardo za železnice.

podal pregledno poročilo o delovanju občinskega odbora, zlasti pa o težavah občinskega gospodarstva, ki je sredi največje krize ostalo takorekoč brez dotoka sredstev iz naslova direktnih davkov. TPD, ki je l. 1927 plačala 3 milijone direktnega davka od rudnika in pol milijona od cementarne, je imela za l. 1935-36 davčnega predpisa samo Din 512.000. Ker pa je TPD uspelo prepričati davčno upravo, da je davek v prejšnjih letih preplačala, je sedaj občina faktični dolžnik TPD za precejšen znesek preplačanih doklad. Tako je dobila letos občina namesto Din 800.000 doklad celih Din 67.000, ker davčni zavezanci ne morejo plačati predpisanih davkov in grede vsa plačila predvsem za kritje državnih davkov. Kot podpora za javna dela iz bednostnega fonda pa dobiva občina komaj 50 odstotkov tega, kar se v območju občine v fond vplača.

Kljub vsemu je občinska uprava vršila svojo dolžnost in jo bo tudi v bodoče, dosledno odklanjajoč predloge vidnih predstavnikov ljubljanske občinske politike za uvedbo delavskih taborišč in formiranja delavskih batalionov.

Zborovalci so pazljivo poslušali s. Klenovška in spremljali njegova izvajanja z živahnim pritrdjevanjem.

Naslednji govornik s. Pilberšek je obravnaval vprašanje volitev s stališča delavcev, kmetov in obrtnikov, ki imajo skupne interese, da ostane občinska uprava v njihovih rokah. Ožigosal je nasprotnike, ki izrabljajo bedo rudarjev v politične svrhe. Veselost in deloma ogorčenje je vzbudila njegova pripomba, da so nasprotniki poslali v Trbovlje na agitacijo cel štab akademikov, med njimi tudi teologe, kar pa rudarjev ne more motiti.

Močno je odjeknila po dvorani njegova izjava, da je navzoč na shodu tudi s. Eržen iz Maribora, ki pa ne sme govoriti. »Rudarji pa bodo kljub temu storili svojo dolžnost,« je zaključil govornik.

Govorniku so priredili poslušalci živahne ovacije.

S. Murn je bil kratek, vprašal je navzoče samo tri stvari: »Kaj je to?«, »Kaj je to?«, »Kaj je to?«. S klicanjem s. Klenovška, sedanjemu in bodočemu županu je predsednik shod zaključil.

Minister dr. Krek v Trbovljah

Ob istem času kot v Delavskem domu je imela shod tudi JRZ, na katerem je govoril minister dr. Krek in tržiški župan. Minister g. dr. Krek se je silno zanimal za trboveljske volitve in je že l. decembra obiskal Trbovlje.

Boj je bil težek

JRZ je preplavila trboveljsko kotlino z letaki. Zadnji njen letak je bil obvestilo volilcem, da je s. Klenovšek občinski dobavitelj in da ne more biti župan. Volilci so se temu smejali, ker je bil neposredno pred volitvami banovinski revizor kar celih 14 dni na občini, ne da bi bil kaj našel, najmanj pa kakšno potrdilo o dobavi s. Klenovška.

Zaupniški aparat,

ki je delal za zmago liste s. Klenovška se je res izkazal. Vsa čast zavednim in požrtvovalnim sodrugom.

Boli za demokratično Španijo

Ofenziva vladinih čet proti Burgosu

Pred Madridom so vladine čete izvršile nove protisunke

Na severu, iz smeri Santander—Bilbao ob Biskajskem zalivu, že ves pretekli teden pritiskajo vladine čete preko obrobne gorja ob železniških progah proti Palenciji in Burgosu. To ofenzivo vladinih čet, ki zaznamuje na celi črti že jako lepe uspehe, je smatrati za razbremenilno ofenzivo v svrhu pomoči obleganemu Madridu.

Vladine čete so te dni zavzele pozicije pri Turelu in Munili, dočim so se izvidnice približale Burgosu, glavnemu mestu Francove vlade, na 45 km. Francove čete že izpraznjujejo mesto Vitorijo ob železniški progi proti Burgosu.

Vsled ofenzive vladinih čet bo moral general Franco del svojih vojnih edinic izpred Madrida poslati na pomoč Burgosu.

Pred Madridom

Dasi je ponovna ofenziva velikega obsega, ki jo je zapovedal general Franco pretekli teden, zopet propadla, na fronti pred Madridom vendarle ni popolnoma mirno. Artiljerija generala Franca obstreljuje Madrid in tudi njegovi letalci še vedno vrše bombardiranje.

Dne 5. decembra je 7 Francovih bombarderjev vrglo 100 bomb na prostor, dolg 700 metrov in širok 200 metrov.

Nacisti oprezujejo na ruske ladje

Par ladij generala Franca oprezuje na morju na prihod nekih ruskih ladij, ki so baje natovorjene z vojnim materijalom na poti v Španijo.

Strupeni plini more madridsko prebivalstvo

Nacistični bombarderji so vrgli na Madrid veliko bomb napolnjenih s strupenimi plini, ki so pomorili precejšnje število nedolžnih prebivalcev.

»Daily Express« prinaša izjavo nekega angleškega parlamentarca, ki je videl žrtve bombardiranja z strupenimi plinom klorpikrinom; ta parlamentarec je rekel:

»Vsak, kdor je videl to divjaštvo, mu bo ne samo ostalo v spominu, ampak bo tudi svoji deci povedal, da ne sme pozabiti, da je to storil general Franco.«

Predsednik Socialistične internacionale s. Louis de Brouckère:

Nevtralnost, ki grozi povzročiti vojno

S. de Brouckère je napisal v belgijskem »Peuple« članek, ki razmotriva politiko nevmešavanja v špansko državljansko vojno.

Opravičeno vprašuje, kako dolgo bodo zahodno-evropski narodi še napačno »nevtralni« v španskem vprašanju: »Napačno je, če mislijo, da naj se španski narod vda marokanskim barbarom, ki pobijajo Špance za osem pezet na dan in imajo svobodo ropanja. Ni tudi resnica, da se je mogoče ogniti z nevmešavanjem konfliktu in zapletljajem. Še manj bomo varni v Evropi, če bodo sovražniki miru na štirih krajih polagali ogenj vojne.

Dovolilo se je Francu, da se je oborožil, dovolilo se je fašistični Italiji in Nemčiji, da sta priznali uporniško vladno. Avstrija in Ogrska sledita. Kaj pa store druge vlade? Ali si uporniki s tem pridobijo legitimnost, če s tujimi četami osvoje deželo? S priznanjem Francove vlade je priznana tudi okupacija Balearskih otokov in položaj na Kanarskih otokih. To pa pomeni nevarnost za Francijo in Veliko Britanijo, ogrožanje morskih poti in kolonij.

Uporniki napovedujejo blokado pred Barcelono. Ta zadeva spada med mednarodna vprašanja. Ladje uporniške vlade postajajo s tem pomorske roparske ladje. Ali bodo

Nasprotstva med španskimi fašisti

V listu »El diario«, ki izhaja v Valladolidu, piše Francov polkovnik Yague: »Poklicni političarji so odgovorni za to, da je prišlo do težkega nesporazuma med karlisti in špansko falango (fašističnimi organizacijami).«

uporniki to smeli, ali ne bodo celo imeli z Italijani in Nemci na Balearih skupna oporišča? Ali bosta Francija in Anglija mogli to trpeti? Ruskim ladjam bodo zaprli pot v Španijo. Kaj pa, če Rusija resno odgovori na to? Nedvomno računa komisija za nevmešavanje z bojzljivostjo Rusije.

Toda vse to nam priča, da je vojna nevarnost velika. Rusija se bo vsekakor na svoj način maščevala: vojna nevarnost se bo povečala, ki jo bodo razni konflikti podnetili. In države, ki bi bile klanje lahko preprečile, bodo morale končno poseči vmes, da rešijo Evropo pred barbarizmom in osigurajo varnost morij. Pozneje se to ne bo dalo doseči z mirnimi pomočmi.

Rekel sem že, ko sem se vrnil iz Španije: Zabraniti španski vladi, da kupuje orožje, se pravi, pripravljati evropsko splošno vojno. Vsak dan dokazuje, kako prav sem imel. Mor-da danes še ni prepozno, da rešimo mir. Pomni naj pa vendar vsi, da je prav zadnji čas.«

Zločinski zapletljaji se pač množe, ker tajne sile zabranjujejo, da bi obstoječa demokracija solidarno nastopila proti izzivcem in rušilec miru. Vsaj poznamo tiste — tajne sile.

Stališče avstrijskih socialistov

v notranje- in zunanjepolitičnih vprašanjih

Obvestilna služba avstrijskih socialistov sporoča spričo diplomatskih obiskov zadnjega časa:

»Socialisti so edina stranka v Avstriji, ki je tako proti priključitvi k Hitlerjevi Nemčiji, kakor tudi proti povratku Habsburžanov na prestol, tako proti klerikalno monarhističnemu, kakor tudi proti nacionalističnemu fašizmu, tako proti nadoblasti Hitlerja, kakor tudi proti nadoblasti Mussolinija v Avstriji. Obisk italijanskega zunanjega ministra grofa

Ciana v Berlinu, konferenca treh držav rimskega bloka (Avstrije, Italije in Madžarske) na Dunaju, potovanje avstrijskega državnega sekretarja za zunanje zadeve Schmidta v Berlin in madžarskega regenta Hortya v Rim, so dejstva, ki dovolj jasno označujejo mednarodni pomen tega boja avstrijskih socialistov, boja za mir v Evropi.«

Velik socialistični shod v Slavon-skem Brodu

V nedeljo, dne 29. novembra t. l. se je vršil velik socialistični shod v Slav. Brodu, na katerem je govoril s. Topalović o gospodarskem političnem položaju in zahtevah delovnega ljudstva.

Shoda se je udeležilo tudi mnogo kmetov in meščanov.

Plačuj naročnino točno, ne bodi zamudnik!

Marta Tausk:

Zofka Kveder

(Spomini na najino prijateljstvo.)

Da, ampak sedaj nisem imela za njo lepe sobe z izgledom na vrt, ne puranov in ne jerebic, ne kopalnice in niti ne divana. Odpisala sem ji torej: »Zelo bom srečna, če prideš, toda samo, če hočeš z menoj spati v isti postelji.« In točno je odgovorila: »Seve, samoumevno, prav rada!« Srce mi je bilo prav do vratu. Kot na perotih sem tekla iz Ottakringa skozi notranje mesto k severnemu kolodvoru (kajti hodila sem vedno peš, če bi vsak dan uporabljala omnibus, bi to zneslo na mesec 4 goldinarje), vsem prijateljem sem morala pripovedovati še topla novico: »Zofka pride!« In prišla je.

Ob pol devetih zvečer sem šele prihajala z dela. Potem sem večkrat morala še svojega mlajšega fantka uspavati in ob pol desetih se je začel najin dan. Najprej sva se razgovarjali pri mizi in povžili nešteto skodelic čaja in koščkov z maslom pomazanega kruha (kake druge večerje skozi par let sploh nisemo imeli), toda to naju ni motilo.

Potem sva legli in še, ko sva že luč ugasnili, govorili naprej in naprej, med solzami in medsebojnim milovanjem, dokler se ni začelo daniti — in dani se je pozno, ker je bilo pozimi. Takrat mi je Zofka razodela svojo življensko zgodbo.

Odrasla je kot hči priprostega slovenskega vaškega krčmarja na Kranjskem, ob strašno klerikalni materi. Oče je bil nadarjen, bistroumen človek, toda udan pijači, mati pa fanatično religiozna, ki je v svojem fanatizmu svoje otroke pretepala. Zofko je nekoč udarila s palico po glavi, da ji je sredi čela prizadejala globoko rano in ji je kri oblila obraz. Toda Zofka ni radi tega postala nič bolj pobožna. Čutila je v sebi nepremagljiv nagon, da bi se učila in spoznala svet. Ni marala propadati v vaški krčmi. In napravila si je načrt, zavedajoč se svojega cilja. Vsak zaslužen ali podarjen krajcar je shranila. Vsak kos opranega perila je varovala in ga skrila, dokler ni nekega dne izvršila svojega sklepa. Povezala je culo in šla — naskrivoma ali resno, odločno, zavedajoč se svojega cilja. Imela je lepo pisavo in našla je zaposlenje kot pisarniška moč v uradu

zemljiške knjige. In spet je štedila in štedila, kupila si je perila, čedno se je oblekla in omislila si je celo nog kovčeg. Nekega dne jo je gnalo hrepenenje po očetu in gotovo tudi ponos, da bi dokazala svojo samostojnost, da se je podala domov na obisk. Mati jo kot »nezvesto« in »pobeglo« hčer ni prijazno sprejela. Zahtevala je od Zofke, da ostane odslej doma. Toda doma v krčmi, med pijanimi gosti, v nekulturni zaostalosti majhnih vaških razmer Zofka ni mogla ostati. Mati pa je hotela svojo dozdevno pravico uveljaviti, hotela je Zofko na vas, na hišo, na rodbino prikleniti in ji je odvzela vse njene stvari; obleko, perilo in kovčeg.

Še enkrat od kraja začeti: še enkrat štediti in gladovati in štediti in gladovati —! Ali Zofka ni obupala. Še enkrat je pobegnila z doma, s praznimi rokami in se je še enkrat dokopala na površje. Po odvetniških pisarnah je bila zaposlena kot pisarica, še čisto mlada je začela pisati povesti, novele in črtice, v slovenščini in nemščini in z lastnimi močmi si je prekrčila pot v Zürich na vseučilišče, je z denarjem, ki si ga je sama prislužila, podvzela veliko po-

Doma in po svetu

Sanacija bank. Zaščitene banke, ki jim ni treba izplačevati hranilnih vlog, se bodo kmalu opomogle, seveda bodo k temu prispevali na eni strani vlagatelji, na drugi strani pa dolžniki. Prvim obrestujejo zaščitene banke vloge po en odstotek, od dolžnikov pa tirjajo osemodstotne obresti. Zlasti pa so se sanirali tisti denarni zavodi, ki so kupovali hranilne knjižice od svojih vlagateljev za polovično ceno ali pa še cenejše. Na ta način se bogati sanirajo, revni pa izgube še tisto malo, kar imajo.

Razpisano je mesto generalnega ravnatelja SUZORA, ker je bil Milan Glaser upokojen. Njegove posle vodi sedaj pomočnik generalnega ravnatelja dr. Matjašič. Strokovno izvežbani kompetenti naj vložijo prošnje do 17. t. m.

Poostrene denarne kazni za potnike v vlaku, ki se nedostojno obnašajo. Železniška generalna direkcija je uvedla nov cenik odškodnin in glob za prestopke potnikov po železnici. Kdor se bo v III. razredu vlegel obut na klop, bo plačal Din 1 kazni, ako bo umazal klop Din 3, za ponesnaženje stranišča Din 30, za umazanje tal v vagonu (pljuvanje) Din 2, za onesnaženje vagona, vsled česar je potrebno razkuženje Din 70, za odpiranje vrat ali izstopanje in vstopanje, dokler vlak vozi Din 5, za metanje predmetov skozi okno, zaradi česar bi lahko nastala škoda Din 50, za prinašanje nečiste prtljage Din 20, za čačkanje po stenah vagona Din 50 itd. V višjih razredih so kazni primerno višje.

Sir Bazil Zaharoff umrl. V Monte Carlu je 27. m. m. umrl bivši natak in poznejši kralj topov Bazil Zaharoff, star 86 let. Ta človek, natak, je postal potnik angleškega vojnega liferanta Bickerta, ki je zlasti podpiral oboroževanje v neprestanih balkanskih vojnah. Pozneje je potoval po vsem svetu ter se je naučil sedemnajst jezikov. Ta Grk si je v glavnem pridobil svoje imetje z debavami v rusko-japonski vojni, zaslužil pa je že v burski vojni. Svojemu gospodarju je predlagal, da ga imenuje direktorjem, čim dobi še oborožitev španske vojske. In prvo naročilo je znašalo en milijon funtov. Poročil je vojvodinjo kraljeve španske rodbine, kupil večino delnic svojega šefa ter postal tudi deležnik Putilovih (1905) in Schneider-Creuzot (Francija) tovarnen za orožje. Med svetovno vojno je oboroževal vso antanto. Podpiral je Druze, Abdelkrimovo ustajo, Venizelosovo ustajo. Zadnja leta je počival. Njegovo imetje je znašalo okoli 50 milijard dinarjev. Vse to imetje je zaslužil drzni Grk ob krvi narodov.

tovanje po Nemčiji in se je končno novinarsko in književniško udejstvovala v Pragi, kjer je v krogu jugoslovanskih intelektualcev, umetnikov in dijakov spoznala tudi svojega prvega soproga, očeta svojih otrok.

Kakšno vnebovpijočo krivico delajo Zofki tisti, ki jo predstavljajo kot razbrzdano in v ljubezenskih zadevah lahkomišno osebo, — kakor pravijo filistri, ženska brez vzgoje in čednosti, — se more presoditi po tem, da je še čisto mlada, stara komaj 15 let, ušla iz domače hiše in da je odtlej stala sama v svetu, siromašna, zelo lepa, mnogo ljubljena in poželjena, da je celih osem let živela resno in ponosno med čisto tujimi ljudmi, tudi med bohemi, ki propovedujejo — neredko iz sebičnih razlogov — svobodnejše nazore, vse do svoje prve globoke in silne strasti (ki pa vendar ni bila njena prva ljubezen, čeravno mi je o njenih prvih platoničnih, polotroških ljubezenskih odnošajih malo znane-ga) — in takrat ji je bilo vsekakor že 24 let.

(Dalje prihodnjic.)

Iz naših krajev

Jesenice

Nerazumljivo manevriranje. Poročilo jeseniškega dopisnika »Slov. Naroda« o seji občinskega odbora na Jesenicah v nedeljo, dne 22. novembra, objavljeno v navedenem listu dne 24. novembra, se končuje s stavkom: »Nekateri gospodje iz sedanjice večine in skupine slov. del. ljudstva, ki so si sedaj hudo v laseh, so v prejšnjem občinskem odboru složno sedeli skupaj in skoraj dosledno ignorirali delo in skoraj vsak, še tako važen in umesten predlog takratne večine.« Dopisnik »Slov. Naroda« je bil član »takratne večine«, t. i. kluba JNS, samo tega ne vemo, kolikšna je bila stopnja njegove odgovornosti. Navzven je bil tudi pri zadnji seji pod oblastjo JNS, namreč pri seji občinskega odbora z dne 21. oktobra t. l. Da se bo videlo, kako skromna je resnicoljubnost prizadetega gospoda in kako nerazvit je njegov čut za politično odgovornost in za to, kar napiše, navajamo iz zapisnika o omejenji seji občinskega odbora poslovnice besede g. dr. Maksa Obersnela, predsednika kluba JNS, izrečene na naslov »takratne manjšine«: ...Bili smo v tem času mnogo-krat različnega naziranja, posebno v prvih časih smo imeli tudi burne debate. Vendar mislim, da si danes, ko gremo narazen, drug drugemu lahko izrečemo priznanje, da je bilo delo nas vseh izraz dobre in poštene volje in da je vsakdo iz naših skupin delal po svojem najboljšem prepričanju za koristi občine in občanov... Tako je govoril odgovorni predstavnik »takratne večine«. Občinski odbornik dr. Štempihar pa mu je odgovoril — glasom zapisnika! — da sprejme besede dr. Obersnela na znanje, opušča vsako posebno ostrino, vendar pa ugotavlja, da prihaja priznanje po 36. mesecih dokaj pozno in da ne more spregledati sence, ki je ležala na večini zaradi načina njene izvolitve. — Mislimo, da si sodbo o resnosti jeseniškega dopisnika »Slov. Naroda« napravijo čitatelji lahko sami. Seveda jim njegovo manevriranje zaradi tega ne bo zelo razumljivo. Pač pa bo vsak razumel, da so se »preje složno sedeči« ljudje morali raziti, če se je enih prišlo bolezen oponašanja metod JNS, drugi so pa ostali dosledni. Vsek bo to razumel z edino mogočo izjemo — dopisnika »Slov. Naroda«.

Zagorje ob Savi

Predavanje. V nedeljo, dne 13. t. m. se bo vršilo v Zagorju predavanje o socialni zakonodaji, pomenu strokovne organizacije in delavskega tiska. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Jelen. Pridite polnoštevilno.

Pobrežje pri Mariboru

Zdaj pa zdaj. Na Pobrežju se je pojavil preteklo nedeljo neki gospod po imenu Tur Šturm, gromovnik bivšega ministra in imejtelja privilegirane stranke g. Ljotiča. Imel je shod, katerega so se pa udeležili v pretežni večini neki Mariborčani. Hudega se ni zgodilo nič, pač pa je g. Šturm »šturm« francoskega ministrskega predsednika s. Bluma, ki služi danes za tarčo vsem reakcionarjem in fašistom. Dobili smo vtis, da bi vlada, v kateri bi poleg Ljotiča vedril in oblačil g. Šturm, takoj napovedala vojno Blumovi Franciji. Zabeležbe vredno je tudi, da je g. Šturm počastil fašistične diktature na ta način, da jih je molče prešel. Ako bi jih bil hotel grajati, bi se jih gotovo spomnil, kot se je spomnil s. Bluma. Čez avstrijski klerofašizem pa Ljotičevci že celo ne morejo zabavljati, ko pa je njihov znak za las podoben avstrijskemu »krukenkreuzu« patriotične domovinske fronte, samo da ne vemo, kdo je ta znak od koga posnel. Jugoslovanske fašiste bo gotovo zanimalo tudi to, da g. Ljotič v svojem nacionalnem zanosu izdaja poseben list za vojvodinske Nemce, ki je pisan v žargonu rajhovskih vistsomerjenih časopisov. Enaki ptiči skupaj lete.

Radvanje

Ugotovitev. V dopisu, ki je izšel v št. 96. »Delavske Politike« z dne 28. novembra pod naslovom »Zakaj vse naj občina plačuje«, je govora samo o predlogu, ki je bil stavljen na občinski seji, naj občina plačuje mašnika in kupi cerkvene potrebščine, ne pa, da je to že sklep. Nasprotno: nastop opozicije je imel za posledico, da je bil predlog umaknjen.

Več luči. Dragi s. urednik. V soboto 14 dni so zasvetile v Zg. Radvanju nove električne luči, ki jih je pustila montirati občina, da se ne bi morali odpraviti v Ljubljano, da bi se tam pridobili luči. Čisto pa so pozabili na delavsko četrt, ki je v Zg. Radvanju zelo velika in — brez luči. Ceste imamo z ilovnatga asfalta in gorje delavcu, ki mora ob mehlem zimskem vremenu po tej cesti brez luči po brozgi in blatu hoditi. — Prizadeti.

Šoštanj

Družina pa taka. Kakor čujemo, se smuka okoli JRZ nek človek, splošno znan kot velik klečplazec, poleg tega pa umazanih rok. Mož je znan, da je pri izplačilu zadrževal delavcem denar in si ga prilastil brez vednosti ter dovoljenja. Trajalo je več let in dan, predno je prizadeti delavec mogel dobiti pridržani denar nazaj. Sedaj se ta človek upa groziti, da bo vsak delavec letel na cesto, ki ne bi hotel trobiti v politični rog, v katerega trobi ta gospod, gotovo iz najčistejših nagibov. Žalostna je doba, v kateri je mogoče, da taki ljudje javno izpregovore.

Ljubljansko delavstvo za preskrbo brezposelnih

Na zborovanju ljubljanskega delavstva, o katerem smo poročali v prejšnji številki »Delavske Politike« je predsednik shoda s. Tome predložil to-le

resolucijo:

Za omiljenje nezaposlenosti

Je dolžna najprej skrbeti država z velikimi investicijskimi posojili, s kontrolo delovnega časa, s skrajšanjem delovnega časa ter s prispevanjem zadostnih zneskov za podpiranje nezaposlenih.

Lokalno pa je poklicana v prvi vrsti občina, da vrši to nalogo. Doslej se je v tem pogledu storilo zelo malo ali pa le v nepovezanih akcijah humanitarnih ustanov, ki potrebam, zlasti sezonskih in nepristojnih delavcev ne morejo ustrezati.

Za to zimo je akcija izvedljiva le deloma, ker so vse javne ustanove vezane na proračunske kredite. Vendar je treba organizirati akcijo, ki bo vsaj deloma priskočila na pomoč, tako-le:

Občina naj skliče sestanek zastopnikov vseh v poštev prihajajočih ustanov in društev ter zlasti delavskih strokovnih organizacij, ki skleni:

1. ustanovitev zadostnega števila ogrevalnic;
2. otvori potrebne javne delavske kuhinje, kjer bi prejemali nezaposleni in njih rodbine hrano ter mleko za male otroke proti nakaznicam;
3. ustanovitev posebnega odbora, ki bi mu bili pridržani uradniki mestnega socialnega odseka ter event. borze dela za brezplačno sestavo evidenc nezaposlenih ter njih socialnih razmer. V skupno blagajno naj bi se nakazovali:
 - a) budžetni krediti javnih ustanov v Ljubljani, razen borze dela,
 - b) prispevki dosedanjih in bodočih zbiralnih akcij v Ljubljani,
 - c) prispevki obstoječih privatnih humanitarnih društev za kritje ogrevalnic in

Delavstvo proti draginji

V nedeljo, dne 6. decembra t. l. se je vršil v dvorani Delavske zbornice sestanek delavskih zaupnikov, na katerem je poročal predsednik Strojne komisije o položaju delavstva z ozirom na naraščajočo draginjo.

Vpokojeenci in izplačevanje pokojnin. Upokojenec nam piše: Zadnje čase je bilo v naših dnevnikih mnogo polemike radi izplačevanja pokojnin državnim upokojeencem. Vsa ta debata upokojeencem nič ne hasne. Razen tega si JNS- in JRZ-časopisje medsebojno nima kaj očitati. Kar se mene tiče, predlagam, da se zadeva tako uredi, kot je urejena v Beogradu, o čemer sem se prepričal na lastna ušesa in oči, ker sem bil 1. decembra t. l. dol. Državni upokojeenci v Beogradu dobivajo pokojnine izplačane točno vsakega prvega v mesecu, tudi če je prvega nedelja ali praznik. Privatnikom pošta ob nedeljah in praznikih ne dostavlja, izjemo tvorijo samo upokojeenci, katerim nosijo denar tudi ob takih dnevih posebni pismonoše. — Ta skrb finančne uprave in pošte za beograjske upokojeence je naravnost ganljiva. Zato predlagam v soglasju s vsemi upokojeenci: ravnamo se tudi pri nas po vzgledu, ki ga nam daje Beograd. Upokojenec.

Samo 400 telefonskih vodov pokvarjenih. Moker sneg, ki je naletaval preko nedelje, je potrgal nič manj kot 400 telefonskih vodov. Kdaj bo škoda popravljena in pokvarjene telefonske številke zopet vključene v redni telefonski promet, ni mogoče reči. — Zopet enkrat nas ta dogodek opominja, kako potrebno bi bilo, da bi namesto prostih vodov v mestu, položili kabel. Zaenkrat pa na to še ni misliti, saj še o polaganju kabla Maribor—Beograd—Ljubljana itd., ki naj tvori priključek na mednarodne kableske proge ne čujemo več, dasi se je letošnje pomlad pisalo in zadrževalo, da se bo s temi deli pričelo že takoj tedaj.

Nadebna mladina. Naročnik našega lista nam piše: Imel sem priliko opazovati v parku skupino dečkov, po velikosti soodeč, srednješolcev, ki so se v skupini, ki jo s puško na zračni pritisk (mogoče pa s puško za neslišni strel) streljali na ptice. To je bilo rečeno brezsrčno. Priporočamo starišem in profesorjem, da s primernim podukom odvrnejo otroke od takega početja.

Ptuj

Na »Delavsko Politiko« so naročeni: gostilne: Berlič, Jelinek in Krajšnik (pri Slonu); trgovci: Arnuš, Hrv. trg in Šeruge, Tyršev trg; brivna: g. Nekolj; krojač: Kristanič in mehanik: Simonič. Upamo, da se bo še kateri obrtnik in trgovec prijavil tekoči mesec. Kdor odklanja delavski list, lahko pogreša tudi delavski denar. — Naročnik »Delavske Politike«.

Novi ravnatelj meščanske šole. Nismo še povedali, da je izpraznjeno ravnateljsko mesto na meščanski šoli zasedel g. R. Učenci in stariši si želimo, da bi pod novim ravnateljem ostalo tako, kot je bilo pod njegovim prednikom g. dr. Kvedrom, katerega so učenci ljubili in spoštovali ter se v vseh

kuhinja. Iz preostanka pa bi se dajale podpore nezaposlenim, ki so izčrpali podporo pri borzi dela ter ne morejo dobiti dela.

Poleg teh nujnih ukrepov za letošnje zimo, naj občina razpravlja na svoji seji o ukrepih za bodoče. Konkretno predlagamo:

1. razpis večmilijonskega posojila za gradbena dela, ki naj se porabi v občini predvsem za gradbo stanovanjskih hiš s higijskimi stanovanji za delavce in neimovite sloje;

2. vstavi naj se v prihodnji proračun občine 1% budžetnih izdatkov kot izredni prispevek za podpiranje nezaposlenih. Zato naj se uvede davek na luksuzne predmete, alkohol, dobičke industrijskih in denarnih podjetij.

Zborovalci so resolucijo burno odobrvali ter jo soglasno odobrili.

TOVARIŠ!

Zakaj si tako dobro razpoložen?

„Zato, ker sem si kupil srjace in nogavice v trgovini

„ZORA“
Ljubljana, Miklošičeva c. 30

kjer so me res dobro postregli

z veliko izbiro in zelo nizko ceno.

Povem pa tudi Tebi, da si nabaviš in prepričaš!

Poglejte si tudi naše izložbe!

Maribor

Ker draginja ogroža existenco delavcev in nameščencev ter njihovih družin, zahteva delavstvo v svojo zaščito temu primernih ukrepov.

Tudi čuvaj, ki strogo gleda na to, da kakšen otrok ne zaide na trato in preganja mladino, ki si izbere park za nogometiški prostor, naj bi sovržnikom ptic pevk med mladino, posvetil vso svojo pozornost. P.

Tečaj za autogenično varjenje, ki se je pričel v Mariboru dne 23. novembra je bil dne 5. decembra zaključen. Tečaja se je udeležilo 30 kovinarjev, od katerih jih je nekaj bilo tudi iz oddaljenih krajev, celo iz Hrvaške. Tečaj je vodil inž. Knez iz Ruš z varilnim mojstrom Gjurahovićem. Uspeh je vsestransko zadovoljiv. Stroške za tečaj je nosila po večini zbornica za TOI.

Obrtni tečaj. Kdor se želi udeležiti katerega obrtnega učnega tečaja radi izpopolnitve svoje strokovne ali splošne naobrazbe, naj se javi pri obrtnem zadruženem referentu na sresnem načelstvu. Na tečajih bodo predavatelji obravnavali snov za mojstrske izpite in vršili poduk o krojaškem in čevljar-skem prirokovanju, knjigovodstvu, računstvu itd.

Morilec šentiljskega pismonoše prijet

Morilec šentiljskega pismonoše je mariborska policija sinoči izsledila in aretirala. Izdal ga je tisočak, ki ga je morilec menjal v trgovini Mastek. Številke oropanih tisočakov so bile znane in trgovci na nje opozorjeni.

Mariborsko gledališče

Milan Skrbinek je ob 25 letnici odrskega umetniškega delovanja gostoval v vlogi dr. Morella v »Prvi legiji«. Žal nam je, da nismo videli našega zaslužnega igralca, režiserja in vzgojitelja v večji in drugačni vlogi, kjer bi lahko sprostil vse svoje velike umetniške ustvarjalne sile. Kljub temu, da je njegova vloga neorgansko vrinjena v to dramsko delo, je bil njegov dr. Morell dobro zamišljen in sam zase harmoničen lik, ki je ostal v svetskem stilu vso igro in tako ustvaril življenjsko podobo, ki je pisatelj ni zmogel. Ostali igralci so bili vsi izredno razpoloženi in so igrali zelo homogeno. —

zadevah, polni zaupanja obračali nanj. Pravi vzgojitelj je le tisti, ki si zna osvojiti srca mladine, med katero deluje. — Stariši.

Izkoriščate državo... je rekel nek brežki gospod neki brezposelni, ki je — brez službe — poročena s pekovskim pomočnikom, ki malo zasluži in je brez premoženja, prosila za brezposelno podporo. Gospod, ki je državni upokojenec, menda dela v svoji novi službi brezplačno, ker sicer ne bi bil mnenja, da omožena žena v slabem socialnem položaju nima pravice do brezposelne podpore.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Celje

Lepo so jim jo zagodli. Pretekli teden so prišli neki tuji v neko tukajšnjo slaščičarno in so si naročili jestvin za okroglo Din 20. Ko je potem eden izmed njih potegnil stotak iz žepa in plačal, si gotovo ni mogel misliti, da bo s tem vzbudil kakšen sum proti sebi. Zato je bil tembolj presečen, in nič manj seveda njegova dva prijatelja, ko se je kmalu nato pojavil policijski organ, ki jih je legitimiral na podlagi ovadbe, ki jo je podal nekdo — ki se je vsekakor moral nahajati tisti čas kot oni v slaščičarni — zoper nje. Tujci so bili ogorčeni nad tem, kar se jim je pripetilo in so svojemu ogorčenju še na cesti dajali duška. Rekli so pa, da v Celje nikoli več, kjer more človek postati sumljiv že če ima pošteno zaslužen stotak v žepu, pa ni tako fino oblečen, kot bi to kdo od gostov, ki zahajajo v tak lokal, menda rad zahteval.

Krajevna protituberkulozna liga je letos poslala v poštne kolonije 10 revnih, slabotnih in jetiki podvrženih otrok. Stroški za letovanje teh otrok so znašali Din 5000.—. Po izjavi zdravnikov so se otroci v poštinskih kolonijah (na Pohorju in Jadranu) dobro popravili. Liga podpira tudi jetične bolnike z živili in skrb, da potrebni redno dobivajo v disperanziju pneumothorax. Protituberkulozna liga zbira fond za zgradbo zavetišča jetičnih bolnikov v svrhu izolacije in preprečitve okuženja zdravih. Da se zgradba takega prepotrebne zavetišča čimprej uresniči, pobira liga od 1. novembra dalje po inkasanti mestne elektrarne (gg. Golež Maks in Peer Karol) in proti potrdilu prostovoljni mesečni dinarski prispevek za zgradbo azila jetičnih bolnikov.

KINO „METROPOL“, CELJE

V sredo, 9. dec.: BELI PEKEL — PIZ PALŮ.

Planinski velfilm. Režija dr. Fancovra.

V četrtek, 10. petek, 11., sobota, 12. decembra:

HELENA. (Sence prošlosti). V glavni vlogi

Luisa Ullrich.

Vsak petek, soboto in nedeljo matineja. Vsi prostori v parterju Din 3-50, na balkonu Din 4-50

Kranj

Tako pobijajo brezposelnost. Govori se, da nek ugledni pristaš JRZ nabira kmečke sinove za zaposlitev pri cestnem odboru. Po zaslugi tega veljaka je zadnji čas dobilo zaposlitev okrog 12 kmečkih sinov. Neki kmečki oče je klerikalnega veljaka pri svojem delu pošteno oštel, češ, da je dosti bolj potrebnih, kakor pa je njegov sin, in da naj zaposlijo one, ki so brez vsakih sredstev za preživljanje. — Na drugi strani pa »Jugobruna« po svojih agentih nabira za novo dograjeno predelnico samo mlade kmečke fante in dekleta, ki bodo v začetku obratovanja pozvani na delo. »Jugobruna« je že svoj čas zastopniku DZ izjavila, da bo v predelnici zaposlila samo mladoletne delavce in delavke, katere bo sama po svoji izučila in ki bodo seveda cenejša delovna moč. — Vprašamo, ali se na tak način pobija brezposelnost in nudi zaslužek najpotrebnejšim? Gotovo ne! Na eni strani prevladujejo politični momenti, radi česar izgubljajo najpotrebnejši delavci zadnji skromni košček kruha. Na drugi strani pa inozemski kapitalizem izrablja položaj, da pride do cene delovne moči. To gotovo ni v interesu narodnega gospodarstva. Mi se bomo na podlagi točnih ugotovitev k vsemu temu še povrnil in opozorili vs pošteno slovensko javnost na te in podobne stvari.

Ruše

Pobožni gospodje v skrbh za »Sokola«. Znano je, da katoliško časopisje ni naklonjeno »Sokolu«. Tem večje začudenje je zato vzbudila vest v »Slov. domu« pod naslovom »Marksizem tudi v Rušah?«. V tej notici piše list o razmerah v ruškem »Sokolu«, kjer da so na eni strani delavci, »na drugi strani pa stari nacionalisti, o katerih je znano, da z narodnostnim prepričanjem niso prekupčevali«. Med tema skupinama je bojda nastalo trenje. Stari nacionalisti, »o katerih je znano, da z narodnostnim prepričanjem niso prekupčevali«, so po informacijah »Slov. domu« označili protiskupino za marksistično in na to opozorili tudi nadrejene sokolske instance. Nadrejene instance pa so, ako je vest »Slov. doma« točna, izjavile, da je »Sokol« v zasebnem življenju — kar hoče. »Torej tudi internacionalist,« vzdihuje »Slovenski dom«. (»Slov. dom« misli namreč na marksistične internacionaliste, in ne morda na rimsko-katoliške!) Poln gneva radi tega postopanja sokolske uprave vzklaja list: »Stare ruške Sokole je torej izrinila nova skupina, ne da bi višji sokolski forum spričo delovanja te skupine kaj ukrenil. Primer, ki si ga velja zapomniti!« — To je prvič, da je »Slov. dom« tako vnet za »Sokole«. Škoda le, da ne pove imen tistih starih nacionalistov, »o katerih je znano, da z narodnostnim prepričanjem res niso kupčevali«. Nekateri Ruščani pravijo, da so to najbrž tisti, ki so šli pri zadnjih volitvah z JRZ. Veselost pa je vzbudila vest »Slov. doma«, da je bivši poslanec Krejčič za tisto skupino, ki so jo stari nacionalisti označili za — marksistično.

Franco plačuje Maročane s stari nemškim denarjem iz leta 1922. češ, da ga bodo pozneje zamenjali za zlato. Nemški denar ni več v veljavi.

O delavskih zaupnikih

Nekaj momentov iz predavanja S. Pliberška v Ljubljani 28. 10. 1936

S. Pliberšek je predaval prvič v Ljubljani. Govoril je o delavskih zaupnikih, njih nalogah in dolžnostih ter dolžnostih organiziranega delavstva do zaupnika.

Delavski zaupnik je važna pridobitev po zakonu o zaščiti delavcev. Delavstvo je imelo zaupnike že pred tem zakonom. Gospodarski razvoj in delavski interesi so jih diktirali. Zaupnik mora sam ščititi svojo avtoriteto napram podjetniku in delavstvu s tem, da vrši svojo dolžnost resno, previdno in po zakonih. Z resnim delom lahko silno mnogo koristi delavstvu, posameznikom in organizacijam v vseh socialnopolitičnih zadevah, v delovnih, mezdni in socialnozavarovalnih. Dober zaupnik je najboljši zagovornik in svetovalec delavstva.

Razumljivo je, da se mora delavski zaupnik za to svoje delo temeljito pripraviti. Delavci nismo imeli prilike, da bi se bili pripravili za življenje v šolah. Zato se moramo izobraževati sami, zlasti je delavska organizacija dolžna z vzgojo članov vzgajati zaupnike in naraščaj zaupnikov. Saj vemo, kako je marsikdaj težko izvoliti zaupnika, ki bi hotel ali bil popolnoma sposoben za zaupniško mesto. Naši delavci pač nimajo prilike, da bi se izvežbali v zaupniških dolžnostih. Potrebni so zaradi tega posebni zaupniški tečaj, na katerih se obravnava vsa potrebna snov.

Tudi v praksi je potrebno sodelovanje vseh delavskih zaupnikov. Treba bi bilo stalno obveščati vse zaupnike medseboj o delovanju posameznih zaupnikov, da bi se vsi tudi na praktičnih zgledih učili. Vsako leto bi morali imeti tudi sestanek, na katerem bi se predložila poročila o delovanju in posvetovalno o nadaljnjih smernicah in delovanju.

Napačno je, da se delavski zaupniki volijo samo za eno leto. V rudarstvu se volijo zaupniki na tri leta ter se v tej dobi lahko izurijo v dobre zaupnike. Vrhutega imajo rudarski zaupniki tudi nekaj denarnih sredstev na razpolago, da jim ni treba vsega žrtvovati iz borgega služka. Taka sredstva služijo tudi medsebojnemu obveščanju med zaupniki in glavnim zaupništvom.

Tu nas čaka še mnogo dela, ki se mora opraviti. Izvežbani delavski zaupniki so najmočnejša opora posameznikom in organizacijam, toda tudi organizacije morajo stati za zaupniki kakor nepremagljiv zid. Tako dobro in skupno delo privede delavstvo do veljave in boljših časov.

Grške homatije — ker manjka demokracije

»Anonimni politik« — organiziral prevrat v Grčiji

Kakor smo že poročali se je na otoku Kreti uprl nek artiljerijski polk. Grško časopisje piše, da je ta upor v zvezi s poizkusom nekega »anonimnega politika«, da organizira prevrat. Ta poizkus pa označuje časopisje za naravnost »smešen«. Naknadno se pa izve, da stoji za tem poizkusom politik Mihalakopoulos Merkuris in general Rapas in da stvar le ni tako smešna, kot se jo hoče prikazati.

Volnene dokolenke, moške in ženske nogavice
iz lastne pletarne nudl
EKSPORTNA HIŠA „LUNA“
Maribor, Glavni trg šte. 24.

Še enkrat:

O delavskih pravicah naj razsoja neodvisen sodnik!

Uredba o razsodiških odborih

je stopila v veljavo 5. decembra 1936. »Slovenec« se te uredbe veseli in že težko pričakuje, kdaj bodo imenovani razsodiščni odbori. Delavstvo je seveda drugačnega mnenja, ker si je na jasnem kakšno bo sodstvo, ako ga bodo vodili od vsakokratne vlade odvisni politični upravni uradniki, namesto neodvisnih sodnikov. Še sedaj, ko so sodila redna sodišča, je moral delavec včasih v tretjo instanco, da je dosegel svojo pravico, zlasti, ako je bilo treba doseči načelne odločitve, ker so gotove določbe naše socialne zakonodaje nejasne. Kako pa bo to izgledalo sedaj, ako se vzpostavijo razsodiščni odbori, z upravnim uradnikom kot sodnikom, ne da bi imel delavec možnost, da se

proti taki sodbi pritoži, si lahko mislimo. Razumemo, ako se gospodje okoli »Slovenca« in zveze industrijev vesele tega novega stanja v delavskem sodstvu. Upamo pa, da gledajo merodajni faktorji nekoliko drugače na to stvar in da bodo sodstvo pustili rednim sodiščem, vsaj dokler ne bo uredba o razsodiških odborih popravljena in za predsednika razsodiškega odbora postavljen neodvisen sodnik ter zajamčena možnost pritožbe na višjo instanco. Te stvari je mogoče urediti z navadnim popravkom uredbe, brez vprašanja parlamenta in senata, kar izrecno povdarjamo.

Angleške ženitvene skrbi

Delavci dajo kralju prav, da se poroči, kakor pač hoče

Angleški kralj hoče poročiti dvakratno ločenko Simpsonovo. To sicer ni greh. Ali angleški dvorski gospodi in konservativnim politikom zadeva ne ugaja. Tudi angleška cerkev pravi, da je Simpsonova zapeljala kralja, da se ne udeležuje cerkvenih obredov. Baldwinova vlada se upira kraljevi volji ter grozi, da odstopi ter da se potem razpišejo volitve (nekakšen plebiscit) in novi parlament naj sklepa dalje. V Angliji kralj ni vezan na morganatično poroko, kakor je bilo v Nemčiji, Avstriji in drugod. Zato tu ni ne rodbinskega ne zakonskega zadržka za njegovo ženitev. Baldwin bi rad povzročil odstop kralja v tem primeru. Toda kraljev odstop morajo po do-

ločbah iz leta 1932. odobriti obe imperijski zbornici in vsi parlamenti dominijonov, ali pa skleniti nov zakon o dinastijskih določbah. Spor, kakor je v bistvu malenkosten, utegne imperiju škodovati na ugledu. V tej zadevi je doslej odkrito povedalo svoje mnenje le glasilo avstralske delavske stranke »Labour Daily«, ki ostro kritizira Baldwin zaradi tega ustavnopravnega spora, čes, da kralj

zapravi delavce. Zanimivo je pri vsem tem, da se javno mnenje v Angliji naglo prevrača v prid kralja. Zato je verjetno, da se zadeva odloži na poznejši čas.

Delavski pravni svetovalec

Mož ne odgovarja za dolgove žene

Vprašanje: Nek delavec je bil le par let poročen in se je pred tremi leti ločil od svoje žene. Že pred poroko je ta napravila dolg pri trgovcu, sedaj pa tirja trgovca na plačilo tega dolga njenega ločenega moža. Ali mora dolg plačati?

Odgovor: Mož sploh ne odgovarja za dolgove žene, razen za one, ki nastanejo z nakupom potrebščin, katere se uporabijo za skupno gospodinjstvo. V primeru, ki ga navajate pa to ni bilo, vsled česar trgovcu ne more zahtevati plačila od moža. Terjatev je očitno že tudi nad 3 leta stara in je torej zastarala, razen ako se jo je ločeni mož v zadnjih treh letih zavezal plačati. V tem primeru odgovarja seveda za terjatev v vsakem slučaju.

Sportna rubrika

Delavskim sportnim klubom!

Delavski sportni klubi (nogometne sekcije) se pozivajo, da za predstoječo letno skupščino nogometne zveze pošljejo svoja polnomočja tajništvu »Radniške sportske zajednice« v Beogradu ali pa njenim odborom na sedežu podzvez, kjer taki odbori obstoje.

Gre za izredno važna vprašanja, za naš sport, zato bi ne smel noben delavski ali delavstvu naklonjen klub dati polnomočje nikomur drugemu, razen »Radniški sportski zajednici«. Ako je kakšen klub že koga drugega opolnomočil, naj izstavi novo polnomočje — brez navedbe imena dotičnika, ki ga bo zastopal — in v njem prekliče veljavnost prej izstavljenega polnomočja.

Obvestila in polnomočja na: Sekretariat radniške sportske zajednice, Beograd, Nemanjina ul. 28.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormannov nasl. Karl Račg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom I. Z. Z. Z.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

VZAJEMNOST

Kočevje

Prvi nastop našega delavskega odra, V Kočevju smo »za plankami«, na koncu sveta, kjer medved po zimi skozi okno gleda, kot še sedaj ponekod pravijo in dražijo nas Kočevjarje. Zaspanost vlada med ljudstvom. Pri delu seve ne smeš biti zaspan, toda za javno življenje in delovanje marsikomu ni mar.

Zaprto med štiri stene svojega borgega stanovanja živi tja v en dan in čaka, kdaj bo boljše, dokler ga ne doleti še kaj slabšega. Delavci smo izprevideli, da tako ne gre več naprej. Tisti, ki so imeli »Delavsko Politiko« že poprej naročeno, so nam vedno pripovedovali, da po drugod ne vlada tako mrtvilo med delavstvom, kot pri nas. Končno so se nas te besede le prijele in sklenili smo, da bomo tudi pri nas začeli z delom za izobrazbo. Ustanovili smo »Vzajemnost« in v njenem okviru poklicali v življenje tudi dramski odsek. Tako se je videlo, da smo prav začeli. Dne 8. novembra so se naši diletanti prvič predstavili javnosti z E. Kristanovo dramo »Zvestoba«. Velika dvorana hotela »Trst« je bila polna občinstva, ki je ob koncu predstave izredno zadovoljno odhajalo s prireditve. O naši vpriporitvi se je govorilo vsepovsod, kar je dalo društvu poguma, da je sklenilo predstavo ponoviti. In res 15. novembra smo zopet gledali naše diletante, ki so se s svojim režiserjem s. Dolerjem zopet častno odrezali, kot prvič. Prvi uspeh naj nam bo bodrilo za bodočnost. Napeli bomo vse moči, da bo izobraževalno delo v okviru »Vzajemnosti« res uspevalo in rodilo sadove. Delavce.

Zalog

Odrska predstava. Tukajšnje delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« je vpriporilo v nedeljo, dne 22. novembra t. l. pri Cirilu Požarju v Zalogu Ludvika Kukovca socialno dramo »Sposnanje« v šestih slikah. Nabito polna dvorana je pričala, kakšno zanimanje vlada med delavstvom za delavske kulturne prireditve. Iz vseh krajev so prihiteli sodruzi in sodružice, da si ogledajo dramo, ki slika trpljenje sodobnega proletarca. Igralcem, ki so marsikatero uro žrtvovali, da so vpriporili to novo delo, pa vse priznanje in zahvala. — Družnost!

Ruše

Ne mine skoro mesec, da ne bi zrasla iz tal kaka nova postojanka delavskega kulturnega gibanja. Sedaj so tudi ruški delavci uresnili svojo davno misel in ustanovili svoje kulturno društvo »Vzajemnost«, čigar ustanovni občni zbor se je vršil dne 8. 11. 1936. Društvo bo z odločno voljo takoj šlo na delo, ker hočejo tudi industrijske Ruše biti med prvimi v delavskem kulturnem snovanju. Jedro društva bo delavski pevski zbor, ki skoro začne s svojimi vajami. Na bližnjem programu pa je tudi prirejanje predavanj in ustanovitev delavske knjižnice.

Odboru društva načeluje izkušeni sodr. Kreuh. Dolžnost ruškega delavstva pa je, da se polnoštevilno oklene svoje kulturne organizacije in jo na vsakem koraku podpre, kajti v izobrazbi je moč.

Škofja Loka

V nedeljo 29. novembra se je postavila nova postojanka naše kulturne zveze v Škofji Loki, kjer doslej še ni bilo sploh nobenega delavskega izobraževalnega društva, tudi »Svobode« ne. Člani in članice kažejo veliko razumevanja in požrtvovalnosti. Saj so že pred ustanovnim občnim zborom sami uredili veliko društveno sobo v hiši posestnika (kmeta) Zakotnika v Starem Dvoru št. 16 tako, da ne bo treba članom radi društvenega delovanja zahajati v nobeno gostilno, temveč jim bo nasprotno društveni lokal vedno na razpolago.

S. Štukelj je v imenu glavnega zveznega odbora razložil vse smernice in pomen našega izobraževalnega dela. Nato so bila soglasno sprejeta društvena pravila. Društvo bo v tej zimski sezoni prirejalo skioptična predavanja, priredilo bo Silvestrov večer, delovali pa bodo pevski zbor, dramski in šahovski odsek.

V odboru, ki je bil soglasno izvoljen, je predsednik Ivan Gaber, podpredsednik Anton Kavčič, tajnik Ivan Starman, namestnik Franc Ladiha, blaginjak Janez Dolinar in namestnik Tkalčič Anton; odborniki so: Buh Ivana, Buh Just, Sešek Ivanka, Zontar in Košir; v nadzorstvu: Sešek Ivan in Franc in Bogdan Trojar.

Maribor

»Vzajemnost«, v sredo, dne 9. t. m. zanimivo predavanje. Predaval bo R. Goluh o »Evropa in Amerika«. Predavanje se prične ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ul. 9-II. Pridite vsi.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon 31.2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.